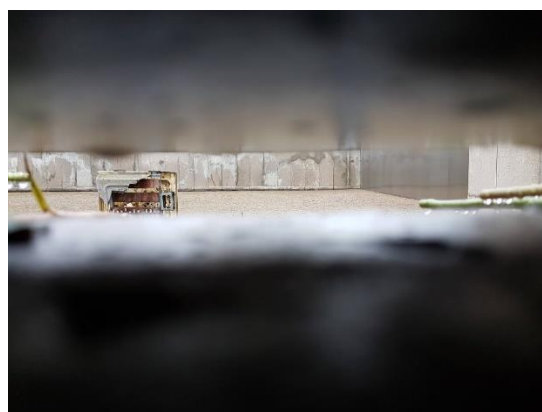
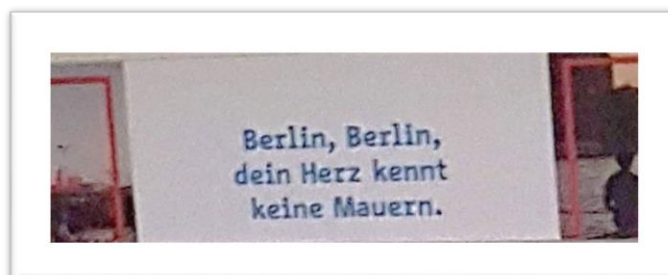

Tandem partnernemøte i Berlin

12.-17.november 2018

Rapport nr 5

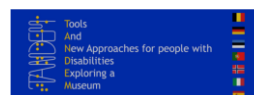

Deltakere: Helene Møllevik, NDM; Tone Fegran, Rockheim og Hanna Mellemsether, UE

Vertskap: Berlin Wall Foundation.

Trondheim kunstmuseum

Innhold

Sammenfattende rapport	s.3
Program	s.8
Refleksjonsnotat Tone Fegran	s.11
Refleksjonsnotat Helene Møllevik	s.16

Partnermøte Tandem: Berlin 13-16.11.2018

Hanna Mellemsether

Katrin Passens, Kathrin Steinhausen og Helena Kürten fra [Stiftung Berliner Mauer](#) hadde laget et tett, variert og omfattende program der vi fikk innblikk i svært ulike museers måte å arbeide med tilrettelegging og inkludering på. Dels var det utendørs minnesmerker (Berlinmuren og Euthanasia-minnesmerket), flere kunstmuseer, utstillinger om ofre for utryddelsen av jøder, og det tyske historiske museet. I alt besøkte vi 9 forskjellige museer/sentre (og var innom nr 10 for lunsj en dag). Alle steder ble vi mottatt av ansatte som delte velvillig av sine erfaringer, både gode og dårlige. For i likhet med oss har de fleste opplevd hindringer og feilslåtte tiltak. Det er like viktig å vite hva som IKKE virker – noe av det er jo ting vi selv har erfart.

Stiftung Berlin Mauer består av flere avdelinger, blant annet Die [Gedenkstätte Berliner Mauer](#) der vi møtte i besøkssenteret hver morgen, og Marienfriede (se nedenfor).

Besøkssenteret til Berlin Mauer var oppmøtstedet alle dagene. Der ble vi ønsket velkommen av visedirektør Bettina Effner den første dagen. Så hadde vi enten et temaseminar eller en omvisning ved muren og på besøkssenteret. Spesielt kan man legge merke til beskrivelsen av formidlingen til mennesker med lærevansker og kognitive utfordringer. Jeg tror vi alle ble bergtatt av denne formidlingsmetoden, også det at den lett lar seg gjennomføre i hvilket som helst museum. Forutsatt selvfølgelig at man kommer til enighet om forenklinger av komplekse historier.

Deretter dro vi i samlet flokk til ett eller to andre museer/minnesteder. Det gikk med en god del tid til reising, men besøkene var så grundig forberedt og så matnyttige at det var fullstendig verd tiden.

Vedlagt er refleksjonsnotatene fra Helene og Tone, basert på deres egne opplevelse av læringsutbyttet av dette konkrete møtet og de ulike stedene vi besøkte. Det fulle programmet vedlegges også.

«Tools and methods embedded in a pedagogical seminar concept in easy language "Life in the Bernauer Straße"»

Lebenshilfe Berlin

Et privat senter som gir assistanse til funksjonshemmede i Berlin. De har utgitt en museumsguide på enkelt språk, spesielt for folk med lære/lesevansker men også svært nyttig for folk som ikke er så flytende i tysk) "Berlin Museum Guide in Simple Language". Det vil være lett for oss å lage en lignende for Trondheim.

David Permantier var primus motor i dette senteret, og vi fikk være med på en kunst-workshop, med noen av senteres brukere som instruktører. Empowerment, respekt og uten tvil et helsefremmende tilbud også for oss som besøkende.

Marienfelde Refugee Center Museum

Flyktningsenteret som ble opprettet under den kalde krigen. Mange gode inkluderende prosjekter, men en gammel utstilling fra en tid der det ikke var tenkt så mye på tilrettelegging. Den ble laget mens Marienfelde ennå var kun av lokal interesse, og målgruppa var derfor tyske skoleelever og folk som kom for å dele og minnes egne erfaringer med flukt. De arbeider med en ny utstilling som nok vil ha et større fokus på tilrettelegging og inkludering, og også tar høyde for flere utenlandske besøkende. Interessant nok var det en gruppe fra Sør-Korea i museet mens vi var der, noe som iflg verkskapet ikke var uvanlig – Sør-Korea forbereder kanskje en gjenforening? Marienfelde har også en utstilling om folk på flukt i dag. Kathrin Steinhausen tok i mot oss her. Marienfelde er en avdeling i Stiftung Berliner Mauer.

Deutsches Technikmuseum

Svenja Gaube (head of visitor services) ga oss oppgaver i utstillingen. En dreven formidler som det var en glede å møte. Hun delte personlige erfaringer i arbeidet med inkludering, både gode og mindre gode. Vi kan alle kjenne igjen kampen om budsjett, design og fagområdenes særinteresser.

German Historical Museum

Brigitte Vogel-Janotta (head of education and teaching) tok i mot oss i I.M.Pei-bygget. Som både Helene og Tone har beskrevet har de i utstillingen Europa und das Mer mye god design på sitt tilretteleggingsprosjekt. Men også her, mange diskusjoner mellom faggruppene, design vs innhold vs tilgjengelighet – ser ut til å være en universell kamp. I tillegg har GHM en arkaisk personalpolitikk som gjør at formidlerne og museumspedagogene kun kan være ansatt ved museet i 2 år og deretter slutte, for aldri mer å bli ansatt. Vår omviser hadde f.eks. en pd.d.... men bare ett år igjen av sitt arbeide.

Anne Frank Zentrum

Veronika Nahm (head of exhibitions and pedagogy in Berlin) tok generøst i mot oss i en utstilling som skulle åpne mandag 19. Et gjenkjennbart kaos, men en sterk utstilling med mange interaktive og inkluderende detaljer. Ikke perfekt, men du verden de er langt foran mange av våre museer.

Sporty gjort å ta imot et tjuetalls besøkende i utstillingsinnspurten

Museum Otto Weidt's Workshop for the Blind

Den sterke historien om Weidt som gjemte jøder under krigen, og som ble forrådt, skygget for arbeidet med tilrettelegging. En detalj imidlertid – rommet der jødene ble gjemt var det kun blinde besøkende som fikk gå inn i – vi andre måtte se utenfra. Ikke en helt god løsning, men det har med bevaring å gjøre. Noen taktile elementer tas fram under formidlingen, knyttet til hus, historien og menneskene.

Memorial to the Victims of National Socialist 'Euthanasia' Killings

Minnedet består av en liten utstilling og et kunstverk. Utstillingen har lydspor til hjelp for blinde, og har tekst i lett språk-versjon. For oss i Tandem ble dette et spesielt besøk, ettersom de som minnes her, er den menneskegruppen som vi jobber for å inkludere i museene. «Det kjennes som om ringen er sluttet», sa Tone ved dette besøket. Derfor følte det godt å legge ned en krans ved minnesmerket, fulgt av ett minutt stillhet.

Her møtte vi også direktøren for [Stiftung Berlin Mauer](#), Prof. Dr. Axel Klausmeier, som også var med til lunsj.

Berlinische Galerie Museum of Modern Art

Christine van Haaren (head of education) tok i mot oss i museet og viste oss rundt i en fantastisk flott utstilling. Fokuset var igjen å dele erfaringer med tilrettelegging, her spesielt for blinde. Valg av materiale i taktile elementer var spesielt interessant, ettersom re-presentasjon av kunst krever hensyn til både 'temperatur', stemning og kanskje kunsthistoriske referanser. De taktile elementene var også knyttet til en audioguide (beacon-baser) med billedtolking av kunstverket.

Forvaltning

De fleste av deltakerne i Tandem arbeider med formidling eller publikumsutvikling. Det er også innenfor det området de vi møter i museene rundt omkring, men ikke alle. Noen museer bruker bevisst dette prosjektet til å involvere andre avdelinger og arbeidsområder. Flere av de museumsansatte vi snakket med hadde også tips som mer dreier seg om forvaltning.

For eksempel er det viktig å huske på at dersom det lages en billedtolknig, lettlest tekst, eller en taktil versjon av en gjenstand/verk så må dette registreres i datasystemet (Primus for vår del).

Videre er det en uavklart diskusjon om statusen til taktile gjengivinger av kunstverk. Enkelte hever det er verk som avfører honorar via Bono (eller ekvivalenten i andre land), men andre museer fikk ikke forsikret 'kopien' som kunst, fikk heller ikke bruke museet kunsttransport. (Dette var i DHM – og var et originalt verk laget av en kunstner med den hensikt å skulle berøres.)

To år i TANDEM

2 år er gått av prosjekt Tandem, fem partnernøtter er avholdt, to gjenstår (Spania og Belgia).

Målet med Tandemprosjektet er å lære av og med hverandre. Erfaringsdeling og kunnskapsdeling som viser hvordan man konkret arbeider, hands-on om man vil. Men også i stor grad hvordan organisasjonene håndterer spørsmål om inkludering og tilgjengeliggjøring. Hva må være tilstede i organisasjonen for at tilretteleggingen skal fungere, få oppmerksomhet og midler nok? Hva er hindringene? Og hva kan man gjøre med det.

Fra MiST har i alt 5 ansatte deltatt. Vi hadde som mål å få med forskjellige ansatte fra forskjellige avdelinger på partnernøttene i tillegg til Hanna og Helene. Enkelte ganger har det ikke lyktes oss å få med noen fra MiST, og vi har da bedt med deltakerne i den lokale arbeidsgruppa fra andre museer. Den lokale arbeidsgruppa består også av andre museer i Trondheim, og arbeidet der har gått ut på å tilrettelegge eller lage spesielle omvisninger for døve. Arbeidet her har i hovedsak vært utført av Helene, sammen med Justismuseet og Nidarosdomen (eksterne), og våre egne avdelinger Ringve, Sverresborg og Rockheim.

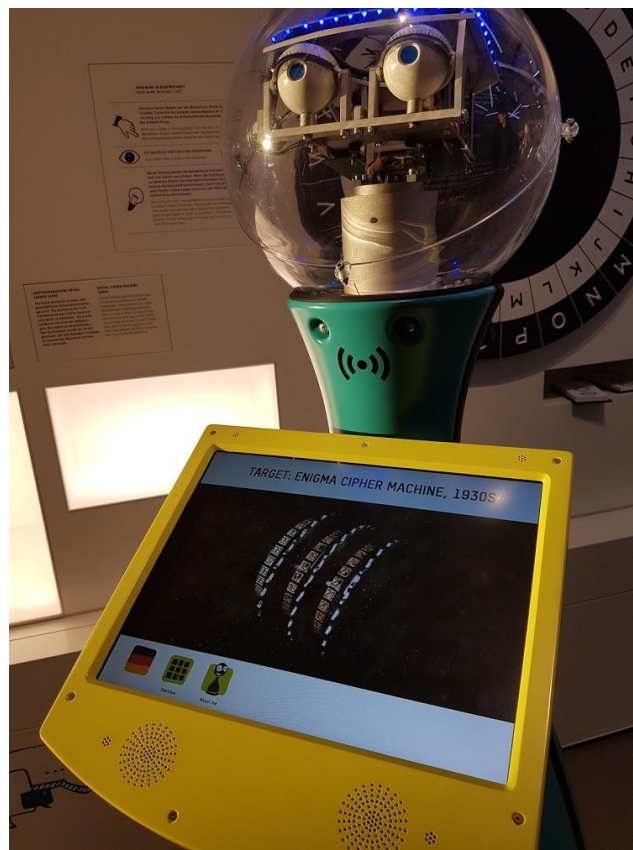
Målet vår er å bygge opp en kunnskapsbase i MiST, med flere medarbeidere som både har kunnskap og som brenner for inkludering, tilrettelegging og som har funksjonsvariasjoner med i tankene i hverdagsaktivitetene. Gjennom å gjøre dette til et fellesskap hindrer vi at tiltak bli så sårbare fordi alt avhenger av eneste person i organisasjonen. Når vi er flere som får delta i erfaringsdeling og læring blir vi et sterkt team i MiST, og kan støtte hverandre i alles prosjekter. Det er også morsomt å legge merke til at vi lærer av hverandre på våre reiser- den såkalte «fri tid» brukte vi i Berlin ofte til å samle oss på en kafe eller bar og dele erfaringene fra dagens opplevelser.

To ting gikk igjen hos alle de 10 stedene vi besøkte. Det ene var – ganske frustrerende – at det finnes ingen quick fix – ingen enkeltløsning som passer alle. Man må stadig prøve ut, evaluere med brukergruppa, avveie mellom ulike behov og også tørre å velge feil. Det er bedre å feile enn å aldri prøve er vel et motto for dette arbeidet.

Det andre som ble slått fast er at den som arbeider med tilrettelegging må ha støtte i ledelsen. En tydelig leder må kunne ta avgjørelser i tilfeller der det blir konflikt mellom ulike faglige behov i museet stab. Inkludering må være nedskrevet i plan- og utviklingsdokumenter i museet, og ledelsen må sørge for at det blir prioritert. På samme måte må alle kolleger være innforstått med at arbeidet skal skje, og er like viktig som annen type utadrettet virksomhet.

Til slutt: Robotene tar over! Møt den nye museumsguiden – billig i drift – språkmektig og allvitende. Og ganske kritikkløs. (Fra det tekniske museet).

Alle foto i denne sammenfatningen: Hanna Mellemsether

PROGRAM

T U E S D A Y , N O V . 1 3 , 2 0 1 8

08:45 - 09:10 Welcome coffee

Visitor Center, Berlin Wall Memorial

Address: Bernauer Straße 119, 13355 Berlin-Mitte

Getting there: S-Nordbahnhof S1/S2;

Bus stop: S-Nordbahnhof/Gartenstraße, Bus 247;

Tram stop: Gedenkstätte Berliner Mauer, Tram M10

09:10 - 09:30 Greeting and introduction to the Berlin Wall Foundation

Bettina Effner (Deputy Director, Berlin Wall Foundation)

Presentation of the day's schedule

Dr. Katrin Passens (TANDEM Germany)

09:35 - 11:00 Guided tour on the former border strip at Bernauer Straße

Lisa Höhenleitner (freelancer, Berlin Wall Foundation)

11:00 – 11:30 Coffee break

11:30 - 12:25 Introduction to the permanent exhibition “1961 | 1989. The Berlin Wall“

Dr. Katrin Passens (TANDEM Germany)

Followed by independent viewing of the exhibition and grounds

Documentation Center, Berlin Wall Memorial

Address: Bernauer Straße 111, 13355 Berlin-Mitte

12:30 - 13:30 Lunch (Visitor Center, Berlin Wall Memorial)

13:45 - 14:30 Transfer

14:30 - 15:30 Presentation of the “Berlin Museum Guide in Simple Language” from Lebenshilfe Berlin (private agency for disabled assistance)

David Permantier, Elke Janßen and Doreen Hennig (Lebenshilfe Berlin)

Lebenshilfe Berlin business offices

Address: Heinrich-Heine-Straße 15, 10179 Berlin-Kreuzberg

<https://www.lebenshilfe-berlin.de/de/index.php>

15:30 - 16:00 Coffee break

16:00 - 17:50 Art workshop with the Kunstwerkstatt of Lebenshilfe Berlin

17:50 - 18:00 Thinking together

Moderation: Dr. Katrin Passens/Kathrin Steinhausen (TANDEM Germany)

18:00 - 18:30 Transfer

18:30 Dinner at Hasir Ocakbasi

Address: Adalbertstraße 12, 10999 Berlin-Kreuzberg

Getting there: U Kottbusser Tor U8

W E D N E S D A Y , N O V . 1 4 , 2 0 1 8

09:00 - 09:15 Welcome coffee

Marienfelde Refugee Center Museum

Address: Marienfelder Allee 66/80, 12277 Berlin-Marienfelde

Getting there: S-Bahnhof Marienfelde S2;

Bus stop: Erinnerungsstätte Marienfelde, Bus M77

09:15 - 09:30 Presentation of the day's schedule

Kathrin Steinhausen (TANDEM Germany)

09:30 - 11:00 Tour of the permanent exhibition “Flight in Divided Berlin”

Philippe Carasco (freelancer, Berlin Wall Foundation)

11:00 - 11:30 Coffee break

11:30 - 12:30 Introduction to the special exhibition “After the Escape. How We Want to Live”

Kathrin Steinhausen (TANDEM Germany)

Followed by independent viewing of the exhibition

12:45 - 14:00 Lunch at Nuova Masseria

Address: Marienfelder Allee 20, 12277 Berlin-Marienfelde

14:15 - 15:00 Transfer

15:00 - 16:30 Sharing good practices: Inclusion in museums using the example of exhibitions and visitor services

Svenja Gaube (head of visitor services)
German Museum of Technology Berlin
Address: Science Center Spectrum, Ladestraße, 10963 Berlin-Kreuzberg
<https://sdtb.de/museum-of-technology/623/>
16:30 - 16:40 Thinking together
Moderation: Dr. Katrin Passens/Kathrin Steinhausen (TANDEM Germany)
16:40 - 20:00 Free time
20:00 Dinner at Café Nest
Address: Görlitzer Straße 52, 10997 Berlin-Kreuzberg
Getting there: U Görlitzer Bahnhof U1

T H U R S D A Y , N O V . 1 5 , 2 0 1 8

08:45 - 09:00 Welcome coffee and presentation of the day's schedule
Visitor Center, Berlin Wall Memorial
Address: Bernauer Straße 119, 13355 Berlin-Mitte
Getting there: S-Nordbahnhof S1/S2;
Bus stop: S-Nordbahnhof/Gartenstraße, Bus 247;
Tram stop: Gedenkstätte Berliner Mauer, Tram M10
09:00 - 10:00 Input "Dissemination and TANDEM in the near future"
Ewout Vanhoecke (TANDEM Project Coordinator)
10:15 - 10:55 Transfer
11:00 - 12:30 Sharing good practices: Tour of the inclusive special exhibition "Europe and the Sea"
with discussion
Brigitte Vogel-Janotta (head of education and teaching) and Friedrun Portele-Anyangbe (staff of education and teaching)
German Historical Museum
Address: Unter den Linden 2, 10117 Berlin-Mitte
<http://www.dhm.de/en.html>
12:30 - 14:15 Free time
14:30 - 16:00 Exclusive preview of the new inclusive permanent exhibition
Veronika Nahm (head of exhibitions and pedagogy in Berlin)
Anne Frank Zentrum
Address: Rosenthaler Straße 39, 10178 Berlin-Mitte
<https://www.annefrank.de/en/exhibition-in-berlin/>
16:15 - 17:15 Sharing good practices: (Personal) educational work for blind and visually impaired at the historical site
Katja Döhnel (museologist) and Franziska Drechsler (museologist)
Museum Otto Weidt's Workshop for the Blind
Address: Rosenthaler Straße 39, 10178 Berlin-Mitte
<https://www.museum-blindenwerkstatt.de/en/first-of-all/>
17:15 - 17:25 Thinking together
Moderation: Dr. Katrin Passens/Kathrin Steinhausen (TANDEM Germany)
17:25 - 20:00 Free time
20:00 Dinner at the Prater Gaststätte
Address: Kastanienallee 7-9, 10435 Berlin-Prenzlauer Berg
Getting there: U Eberswalder Straße U2; Tram M1/M10/12

F R I D A Y , N O V . 1 6 , 2 0 1 8

08:45 - 09:00 Welcome coffee and presentation of the day's schedule
Visitor Center, Berlin Wall Memorial
Address: Bernauer Straße 119, 13355 Berlin-Mitte
Getting there: S-Nordbahnhof S1/S2;
Bus stop: S-Nordbahnhof/Gartenstraße, Bus 247;
Tram stop: Gedenkstätte Berliner Mauer, Tram M10

09:00 - 10:30 Sharing good practices: Presentation of tools and methods embedded in a pedagogical seminar concept in easy language "Life in the Bernauer Straße"
Lena Steenbuck (freelancer, Berlin Wall Foundation)

10:40 - 11:20 Transfer

11:30 - 12:30 "Euthanasia" killing under National Socialism: introduction to the history and commemoration
Robert Parzer (freelancer, Memorial to the Murdered Jews of Europe Foundation)
Followed by a wreath-laying and minute of silence
Memorial to the Victims of National Socialist 'Euthanasia' Killings
Address: Tiergartenstraße 4, 10785 Berlin-Tiergarten
<https://www.t4-denkmal.de/>

12:30 - 12:45 Transfer

12:45 - 13:45 Lunch at Glaswerk Berlin in the Sony-Center
Address: Kemperplatz 1, 10785 Berlin-Tiergarten

13:45 - 14:20 Transfer

14:30 - 16:00 Sharing good practices: Culture with all the senses: guide system/inclusive guide/touch models
Christine van Haaren (head of education)
Berlinische Galerie Museum of Modern Art
Address: Alte Jakobstraße 124-128, 10969 Berlin-Kreuzberg
<https://www.berlinischegalerie.de/en/home/>

16:00 - 16:35 Coffee break and individual viewing of museum

16:35 - 16:45 Thinking together
Moderation: Dr. Katrin Passens/Kathrin Steinhausen (TANDEM Germany)

16:45 - 17:45 Evaluation of Mobility Berlin
Margarida Costa Rodrigues/Margarida Vieira Mendes (TANDEM Portugal)

17:45 - 20:00 Free time

20:00 Dinner at Tauro Angus
Address: Schönhauser Allee 176, 10119 Berlin-Prenzlauer Berg
Getting there: U Senefelder Platz U2

TANDEM-prosjekt i Berlin 13.-16.nov. 2018

Tone Fegran

En tankevekker

Memorial to the Victim of National Socialist «Euthanasia» killings

Minnestedet ligger i Tiergartenstrasse 4. Fra 1940 var dette hovedkontoret for «AksjonT4»: systematisk planlegging av masse mord på funksjonshemmede mennesker. Rundt 400 menn og damer jobbet som leger og kontorpersonale, men utfallet av arbeidet deres ble holdt hemmelig.

Mennesker med forskjellige funksjonsnedsettelse (Epilepsi, Parkinson, homoseksuelle, lærevansker, psykiske problemer, post-traumatisk stress osv.), alle «forstyrrede» mennesker skulle avlives. De kalte planen «Aksjon T4» som bestod i å drepe mennesker som ikke «passet inn» og ikke var i stand til å arbeide og være nyttig for det Tyske Riket. Det ble opprettet 6 dødsanstalter og mange mellomstasjoner hvor de oppholdt seg inntil 14 dager. Ved dødsanstaltene ble de drept på ankomstdagen. Personer fra et sted ble gjerne sendt til et av de andre stedene, slik at ingen skulle fatte mistanke. Ofrene ble først tvangssterilisering, ble avmagret fordi de fikk for lite mat, og overmedisinert og til slutt gasset i hjel.

«Euthanasia» (= god død)

Mordene mellom 1939 – 1941:

- 5000 barn og 70 000 voksne med funksjonshemminger ble gasset i hjel.

Etter 1941:

- 20 000 døde i konsentrasjonsleirer
- 90 000 mennesker ble drept av leger og sykepleiere
- 1,6 millioner jøder ble drept

Få av de medvirkende legene, sykepleierne og kontorpersonale ble stilt for retten. De fleste leger ble ikke straffet og fortsatte å arbeide som leger etterpå. Det har vært intervju med enkelte i senere tid hvor de benekter handlingene.

Etter 1945 ble pasienter i psykiatrien fortsatt dårlig behandlet. Det bedret seg etter 1970.

Dette skjedde i vår nære fortid. En dyster del av Europeisk historie.

TANDEM-deltakerne la ned krans med påfølgende stille stund.

TANDEM prosjektet i 2018 der museer fra 7 land viser og lærer av hverandre om inkludering.

Hvordan tilrettelegge museer for mennesker med funksjonsutfordringer: Blinde, Døve, rullestolbrukere, varierende former for funksjonshemminger, de med språkvansker, dysleksi, demens, flyknninger. Alle skal føle seg velkomne, viktige, og ha tilgang til kunst og kultur. Ikke fordi vi

skal synes synd på noen, men for det er vår plikt og deres rett (eller vår rett – vi er mange som trenger tilrettelegging). Nye grupper er en styrke og eksperter på sitt område. Tilrettelegging for en målgruppe kan være til nytte for flere.

TANDEM representert med 3 personer fra hvert land: Estland, Tyskland, Italia, Spania. Portugal og Norge. Det har tidligere vært møter i Norge (Trondheim), Italia (Bologna), Estland (Tallin), Portugal (Lisboa).

Nov 2018 står Berlin for tur. Vertskapet jobber på Minnstedet for Berlinmuren, men laget program ved 11 steder:

- **Berlin Wall Foundation:**
 - **Gedenkstätte Berliner Mauer**
 - «Life in the Bernauer Strasse» - pedagogisk metode basert på *easy language*
 - **The Wall on Bernauer Strasse**
 - **Marienfelde Refugee Center Museum**
- **Lebenshilfe Berlin** (private agency for disabled assistance)
 - Berlin Museums Guide in simple Language
 - Kunstwerkstatt of Lebenshilfe
- **Das Deutsche Technikmuseum Berlin**
- **Deutsches Historisches Museum**
 - Utstillingen: «Europe and the Sea»
- **Anne Frank Zentrum**
 - Ny inkluderende utstilling
- **Museum Otto Weidt`s Workshop for blind**
- **Memorial to the Victim of National Socialist «euthanasia» Killings**
- **Belinische Galerie (Museum of Modern Art)**

Her er punkter med tilrettelegging som en eller flere av museene tilbyr:

For blinde.

- Blindeskrift - Braille
- taktile oversiktskart
- taktile modeller
- Audioguide
- «Hørestasjoner»
- Nok lys
- kontraster i fargevalg

- Stor nok skriftstørrelse
- Omvisninger for blinde
- Lov å ha med førerhund inn
- Ledelinjer
- Monterte «holdere» for blindestokken (kan også være fin til de med stokk el krykke)

For døve

- Omvisning med døvetolk
- Skjermer med videoer av døvetolk
- Hjemmeside - teksten også døvetolket

For de som trenger enkel tekst – enkelt språk

- For de med lærevansker, familier, barn, skoler, innflyttere til landet, demensrammede, mentalt rammede)
- Teksten må være
 - Korte setninger
 - Stor skrift
 - Prøvd ut av mennesker med lærevansker
- Kontraster i fargevalg
- Omvisninger med lett språk
- Audioguide med lett språk
- Lett tekst på hjemmesiden, på lik linje med oversettelse til engelsk
- Infofilm på hjemmesiden m/tale i lett språk

For rullestolbrukere

- Heis
- Plass nok
- I riktig høyde for å greie seg selv

Litt mer om noen av stedene vi besøkte:

Lebenshilfe

Er et firma som hjelper grupper med ulike funksjonshemninger. De med lærevansker har ikke vært sett på som potensielle museumsbesøkende. De har ofte ingen samhandling med «normale». Lebenshilfe har hatt opplæring i kunstmuseum for en gruppe. Deretter har en ansatt guide og en med lærevansker holdt omvisning sammen. En øyeåpner for gruppen og for museets måte å «se» utstillingen på. Vi fikk treffe Hilda, ei karismatisk dame som viste at det kan være gøy å gå på museum. Guiden og Hilda lar de besøkende fortelle hva de opplever/ser/liket. De forteller fra sin synsvinkel. Slik blir turen i museet til mens de går.

Man skal godta at en gruppe med funksjonsnedsettelse kanskje ikke får alt «de andre» får, men noe - og kanskje noe annet.

Gruppen vi ble kjent med møtes hver tirsdag til f.eks Malerverksted der man maler sammen to og to. Den «normale» og den med lærevansker. Hvem er læremesteren? Jeg fikk male sammen med Hilda. Hun fortalte meg hvilket utstyr vi trengte og sa fra hvis jeg brukte for mye maling.

De har også laget en Museumguide med lett tekst

Marienfelder refugee center

Var flyktningmottak fra 1950-1990. Flukt fra Øst Berlin og Vest-Berlin. Mottaket ligger i det tidligere Amerikansk delen av Vest-Berlin. 1,35 millioner kom denne veien til frihet. Er fremdeles et mottak i dag (ikke det første man kommer til). Her ser man paralleller. Skiftende utstilling om familier som har kommet nylig. Intervju i tidlig fase og også etter noen år. Personlige beretninger om utfordringer og milepeler i deres nye liv.

Deutsches Historisches Museum Utstillingen: «Europe and the Sea»

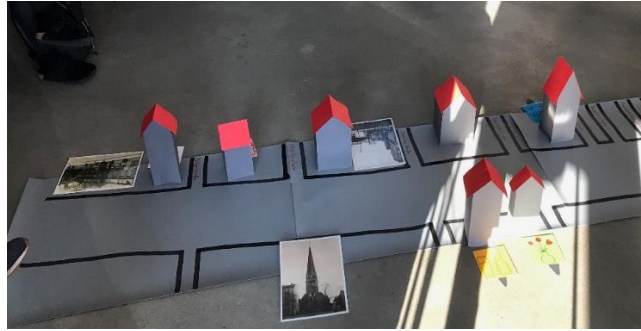
Ledelinjer, taktile oversiktskart, hver stasjon hadde samme utforming: informasjonsbord med blindeskrift, tekst m/lett språk, hørestasjoner for telefonen din (?), videoer med døvetolker, taktile kart, taktile gjenstander.

Mye bra. Mange gruppebesøk på samme tid og mye lydforstyrrelser mellom gruppene. Hver stasjon var bare avgrenset med tråder hengende fra taket – ingen lydisolasjon.

«Life in the Berauer Strasse» - pedagogisk metode basert på easy language

Et pedagogisk opplegg over 2,5 time for de som trenger et enklere språk. Flere element var benyttet. Kunnskapen ble repetert på mange forskjellige måter: tegninger og papirhus, symboler (for kirke, skole, baker osv), Tegnefilm med tale (enkelt og effektivt laget), Lydklipp fra folk som har flyktet fra øst til vest, vandring ute ved muren, pause med kaffe og kjeks (om vi vet kan være en «icebraker» og dialogen er i gang). Alt er gjort i et enkelt språk.

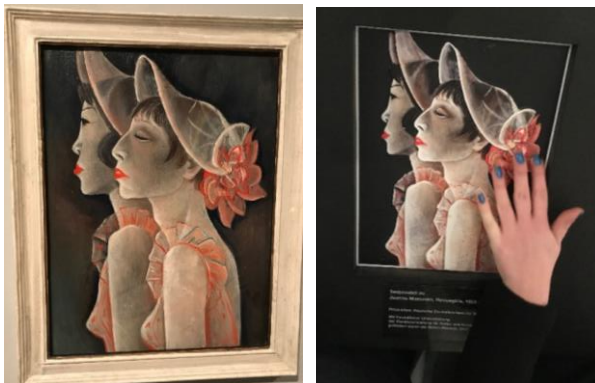
Museum of modern Art

Ledelinjer, taktile modeller, audioguides, beacons.

Arbeidet lenge med tilrettelegging. Samarbeide mellom pedagoger, kunstnere (konservatorer) og organisasjonene (blindeforbund etc). Direktørens prioriteringer og vedkommende sitt syn på inkludering har mye å si. Om man opplever to motstridene fløyer så kan direktøren bryte gjennom å si: «dette går vi for – dette er noe av vår plikt.»

Ikke alt fungerer optimalt for de tiltenkte målgrupper, men tiltrekker flere nye besøkende. Mange kommer for å se hva de har gjort bl.a. aviser, tidsskrifter, besøk fra andre land.

Ikke alle er født nært et museum, derfor jobber de mot nye målgrupper. En skoleklasse kommer annen hver uke. Varierte opplegg. Snakker med de forskjellige delene av museet og av de forskjellige yrkesgruppene i museet.

Generell(e) betraktning(er)

Det er viktig å starte alle besøk med en overordnet introduksjon. Hva er dette stedet? hva er tema? Hvorfor og hvordan startet det? Jeg opplevde at flere av besøkende manglet det aller første overblikket. Jeg hadde ikke gjort hjemmeleksen: lest meg opp på nettsidene – altså jeg var en vanlig besøkende. Derfor tok det en liten stund ved hvert sted før jeg forstod hva det dreide seg om.

19.11.2018

Tone Fegran, Rockheim (MIST). Tekst og foto.

Helenes refleksjoner- TANDEM i Berlin

Programmet og gjennomføringen av dette i Berlin, synes jeg har utmerket seg i TADEM- prosjektet. Jeg sitter igjen med et større utbytte av denne turen, fordi vi fikk vite hvordan omvisningene, utstillingene og selve bygningene har blitt utformet og hvorfor. Vi fikk ta del i hvordan de tenkte rundt medvirkning og hvordan dialogene internt i organisasjonene artet seg fra ide til ferdig produkt.

Tusen takk til Katrin, Kathrin og deres crew, for ei velorganisert og lærerik uke!

Til ettertanke: De fleste i TANDEM- gruppa kjenner igjen prosessene, og det er rart å se hvordan disse er så like i ulike deler av Europa.

Dag 1:

[Visitor Center, Berlin Wall Memorial](#)

Det er fint å se hvordan de har tenkt rundt en taktil rute ved besøksenteret. De hadde laget ulike taktile og lett bærbare kart som støttet opp under turen.

Jeg vil ta med meg videre: Bruken av bærbare, taktile kart til å støtte opp om elementer i omvisningen.

Spørsmål jeg sitter igjen med: Hvordan de kombinerer bruken av kartene og den taktile turen ute ift tid og beskrivelse av kartene. Det hadde vært interessant å vite.

[Berlin Museum Guide in Simple Language](#)

Veldig bra opplegg! Her fikk vi se hvordan mennesker med utviklingshemninger og lærevansker kan lede workshop og omvisninger i museer. I et slik arbeid vil det være viktig å samarbeide med fagpersoner knyttet til gruppen, slik at slike prosjekter kan gjennomføres på en trygg og best mulig måte for alle parter.

Jeg vil ta med meg videre: Å tørre å overgi kontrollen, det vil gi andre opplevelser og resultater, enn det vi kanskje vanligvis er vant til i museene våre.

Dag 2:

[Marienfelde Refugee Center Museum](#)

En utrolig historie om de som rømte fra øst til vest. Guiden vi hadde med oss var flink og vi fikk med oss en fin historie rundt tematikken.

Spørsmål jeg sitter igjen med: Hvorfor velges engelsk bort som språk i utstillingen? Hvordan tenker de rundt tilgjengeliggjøring i museet, både i forhold til fysisk tilrettelegging og ift tilgjengeliggjøring av innhold?

[Museum of Technology Berlin](#)

Dette var gøy! Mange gode ideer, som kanskje kunne ha endt bedre enn det hadde gjort da de landet utstillingen. Fint å ha med en av de som var med i prosessen, slik at vi fikk høre om prosessen og hvor det ble lagt begrensninger, som vi så resultatet av i utstillinga.

Jeg tar med meg videre: Ikke ha for store modeller og kart, en bekreftelse på kunnskap vi hadde fra før. Mangel på markeringer i gulvet er et minus, det skal vi se på inne i Døvemuseet. Taktile

elementer bør velges ut i fra at de gir mening, ikke bare for å ha med noen (et kompass med glass gir ikke en blind person noen mening). Å ha med et bredt utvalg av mennesker i utstillingen (også funksjonshemmede representanter) gir utstillingen større troverdighet. Ble så glad da jeg så bilde av ei mor som holdt en teksttelefon, med forklaring om at hun brukte den for å kommunisere med sin døve datter som hadde flyttet hjemmefra.

Dag 3

German Historical Museum

Veldig bra tilrettelegging med ledelinjer gjennom utstillingen, og et pluss at de har markert hvor det er tilrettelagt informasjon og taktile elementer. Her har de jobbet godt i samarbeid med brukergrupper- døve, blinde, læringsvansker mm. De har jobbet grundig på flere plan, selv om det er mye fint her, så fikk vi også informasjon om utfordringene i prosessen her også som har ført til noen begrensninger. Disse så vi tydelig på turen gjennom museet.

Jeg tar med meg videre: Multi- infostasjoner rundt i museet: en nøkkel til museet, utstillingen og objektene. Dette MÅ alle museer i MIST ha- i alle fall i resepsjonsarealet. Blir denne utformet riktig, vil den heller ikke se ut som en stasjon bare for de med funksjonshemninger. GULL- ide!

Anne Frank Zentrum

Utstillingen var ikke ferdig, men det var gjort noen grep i denne som ser ut til å vil bli en godt utformet utstilling som vil gi mange grupper tilgang til innholdet i denne.

Jeg vil ta med meg videre: Trykknapper med punktskrift for valg av historier ved skjermene, slik at det er lett for blinde og de med lærevansker å orientere seg i all informasjon som finnes. Så lett og så genialt!

Spørsmål jeg sitter igjen med: Hvorfor så mye og så små skrift, og så høyt opp?

Museum Otto Weidt's Workshop

Her trodde jeg at vi skulle være med på en workshop! Hahaha! Der ble jeg skuffa iom at jeg hadde andre forventninger. Men, dette var et museum med en utrolig sterk historie!

Spørsmål jeg sitter igjen med: Hvordan gjennomfører de omvisninger med blinde (og evt andre med utfordringer) i museet? Det hadde vært veldig interessant å vite noe om.

Annet: Denne delen av programmet var utfordrende, da vi var veldig slitne på slutten etter en lang dag. På slike seminar er det ok å ikke pakke dagene så tett med innhold.

Dag 4

Presentasjon av Workshopen «Life in the Bernauer Stasse»

Et supert pedagogisk opplegg, som tydeligvis fungerer godt. Denne i kombinasjon med en lettlaget film, med enkelt språk og som er tydelig i sin fortelling.

Jeg tar med meg hjem: Vi skal lage slike filmer! Lett, billig og nydelig! Metoden i Workshopen skal brukes, her kombinerer pedagogen visuelle og tredimensjonale elementer til å bygge en forståelse og en kunnskap om tema. Dette har jeg trua på vil fungere med små endringer i de fleste museer.

Spørsmål jeg sitter igjen med: Hvordan jobbe med vanskelige tema og historier, og hvordan håndtere evt reaksjoner? Hvilke krav stiller man til gruppen som kommer ift ledsagere? Her må man kanskje jobbe godt før et evt tilbud lanseres.

Gallerie Museum og Modern Art

Veldig godt og grundig arbeid er gjort i dette museet ift tilgjengeliggjøring, i samarbeid med målgruppen. Her når de ikke ut til bare blinde og synshemmede, men til mennesker med alt fra læringsvansker til mangel på kunsthistorisk kunnskap. Museet har ledelinje gjennom utstillingen, med tydelige markeringer ved taktile stasjoner i utstillingen. Veldig bra!

Jeg tar med meg videre: Hvordan de har jobbet med ulike løsninger på å overføre en kunstnerisk opplevelse fra det visuelle til det taktile. Jeg liker godt at det ikke er likt på alle taktile stasjoner. Dette gir også blinde en variert opplevelse av verkene. Audioguidene er veldig bra og gir alle, ikke bare blinde, mulighet til å oppleve verkene.

Spørsmål jeg sitter igjen med: Hvordan gjennomfører de omvisninger for blinde? Hvordan gir de blinde mulighet til å forstå de tredimensjonale verkene? Audioguiden gir ikke blinde mulighet til å forstå verkets utseende eller oppbygging- hvordan vil dette kunne løses på best mulig måte for blinde? Dette er noe jeg ønsker å lære mer om og finne ut mere av.